

Woonzorgvisie gemeente Hilvarenbeek 2024 – 2030

Samen zorgen, samen leven

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Het is heerlijk wonen in onze gemeente. Dat komt door de fijne huizen en het talrijke groen in en om onze kernen. Maar uniek voor de gemeente Hilvarenbeek zijn onze mensen en gemeenschappen. In onze kernen vind je volop vrij-willigers, organisatiekracht en initiatieven voor en door inwoners. Daar zijn we trots op. Tegelijkertijd zien we ook dat onze gemeente voor uitdagingen staat op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Onze gemeente vergrijst. Dat betekent dat een steeds groter deel van onze inwoners in de toekomst zorg en ondersteuning nodig heeft. Ook staat de zorg onder druk door een gebrek aan zorgpersoneel. Dat betekent dat er soms later of minder zorg geleverd zal worden door professionele zorgpartijen: we zullen meer voor onszelf en elkaar moeten zorgen.

De woningmarkt staat onder druk, wat betekent dat het lastig is om een huis te vinden dat past bij de behoeften van de woningzoekenden. Sommige mensen hebben het nog moeilijker dan anderen om een passende woning te vinden. Dat geldt zeker voor mensen die afhankelijk zijn van zorg of begeleiding, weinig te besteden hebben, of hun leven (opnieuw) moeten opbouwen na een verblijf in een opvangvoorziening of omdat ze als vluchteling naar Nederland zijn gekomen.

Dit is aanleiding om een gemeentelijke woonzorgvisie op te stellen. We willen de maatschappelijke uitdagingen die we zien het hoofd bieden, zodat het over tien of twintig jaar nog steeds prettig wonen is in onze gemeente. Zodat onze inwoners ook dan kunnen wonen in woningen die aansluiten bij hun behoeften, elkaar tot steun kunnen zijn en in hun woonplaats de zorg en ondersteuning kunnen ontvangen die ze nodig hebben. In 2019 is de Woonvisie 2020 - 2030 vastgesteld, en in 2023 is het *Addendum op de woonvisie* vastgesteld in onze gemeente, waar aandacht is voor de totale woningbouwopgave. Er zijn ook woonvormen nodig die geschikt zijn om zorg te leveren. Een aantal voorwaarden en uitgangspunten daarvoor werken we verder uit in dit stuk. Tegelijkertijd zien we ook dat nieuwe woningen niet de enige oplossing zijn. Veel mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag willen en zullen immers blijven wonen in hun huidige woning. In deze visie hebben we nadrukkelijk aandacht voor prettig wonen en leven voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag, of mensen die op een andere manier een steuntje in de rug kunnen gebruiken. We omarmen de dingen die goed gaan, en doen als gemeente een stapje opzij wanneer mensen en initiatieven het zelf kunnen. Maar voor de mensen die het niet (helemaal) zelf redden, willen wij dat er passende oplossingen zijn.

1.2 Landelijke en regionale context

De uitdagingen waar de gemeente Hilvarenbeek voor staat, spelen ook in de rest van Nederland. Dat maakt dat er op landelijk en regionaal niveau ook ontwikkelingen spelen die belangrijk zijn voor onze gemeente. Het Rijk koerst op een overheid die meer regie voert op de woningopgave en wil dat gemeenten meer aandacht hebben voor preventie en welzijn. In de regio Hart van Brabant zien we het belang van samenwerken op dit thema. Wij hebben de regio nodig, maar de regio heeft ons ook nodig. Daar dragen we graag ons steentje aan bij.

Nieuw rijksbeleid rondom wonen, welzijn en zorg

De Rijksoverheid heeft in een aantal programma's en wetsvoorstellen een nieuwe beleidskoers rondom wonen en zorg geformuleerd. In de *Wet versterking regie op de volkshuisvesting*, het programma *Wonen, ondersteuning en zorg voor Ouderen(WOZO)* en de *Nationale woon- en bouwagenda* met onder andere de programma's *Een thuis voor iedereen* en *Wonen en zorg voor ouderen* is er aandacht voor wonen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Het Rijk versterkt de regisserende rol van de overheid, zeker daar waar het gaat om woningbouw. Het uitgangspunt in deze beleidsstukken is de ontwikkeling naar het langer (of weer) zelfstandig wonen voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag.

Daarbij maken we de kanttekening dat het rijks- en provinciale beleid veel veranderingen heeft doorgevoerd. Deze woonzorgvisie heeft een looptijd tot en met 2030; het valt te verwachten dat er in deze periode nog wetswijzigingen worden doorgevoerd die invloed hebben op het woonzorgbeleid dat gemeente Hilvarenbeek kan, wil, of moet voeren. Daarom evalueren wij de woonzorgvisie periodiek en stellen deze bij waar nodig of wenselijk.

Samenwerking in de regio

We werken goed samen in onze regio. In 2023 is de Woondeal SBRT (Stadsregio Breda-Tilburg) vastgesteld, waar we afspraken hebben gemaakt over de woningbouwambitie van onze gemeente.

Gelijktijdig met deze lokale woonzorgvisie wordt de regionale woonzorgvisie Hart van Brabant vastgesteld. Wij onderschrijven de uitgangspunten uit de regionale visie. De lokale en regionale visiestukken vullen elkaar aan. Op het moment van schrijven worden er in regionaal verband afspraken gemaakt over de kwantitatieve verdeling van de woningbouwopgave voor mensen met een zorg- en ondersteuningsvraag. Door middel van de Matchingstafel Hart van Brabant zorgen we voor passende huisvesting voor mensen die uitstromen uit een intramurale instelling. In regionaal verband maken we aanvullende afspraken over de toewijzing van woningen aan mensen die behoren tot een aandachtsgroep. Deze lokale woonzorgvisie werkt een deel van de regionale uitgangspunten verder uit op lokaal niveau en vult deze aan met zaken die belangrijk zijn in onze gemeente.

Het Regioplan Midden-Brabant dat een uitwerking is van het *Integraal Zorg-akkoord* (IZA) biedt kaders om de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De basis hiervan ligt in intensievere samenwerking tussen zorgpartijen op regionaal en gemeentelijk niveau. Ook is er steeds meer aandacht voor welzijn, preventie en een positieve gezondheidsbenadering; hiervoor is het *Gezond en actief leven-akkoord* (GALA) afgesloten. Meer aandacht voor welzijn en preventie zorgt er niet alleen voor dat mensen pas later zorg nodig hebben; het draagt ook bij aan een goede kwaliteit van leven. Deze landelijke beleidskaders vertalen wij door in ons gemeentelijk beleid.

1.3 Waarom een woonzorgvisie?

Deze woonzorgvisie zet de koers voor het gemeentelijk beleid op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor de komende jaren. Hiermee sorteren we alvast voor op het nieuwe rijksbeleid dat alle gemeenten verplicht om een volks-huisvestingsprogramma op te stellen waarin aandacht is voor wonen en zorg. Bij het formuleren van beleid gaat het niet alleen om de vraag welke woning-typen gewenst zijn, maar juist ook om de vraag aan welke randvoorwaarden voldaan moet worden om zelfstandig wonen mogelijk te maken voor mensen met een zorgvraag. Daarbij gaat het om zaken als passende zorg en ondersteuning, een goed voorzieningenniveau, een geschikte woonomgeving die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen, et cetera. Kortom: hoe zorgen we ervoor dat mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag in de gemeente Hilvarenbeek zo lang en prettig mogelijk zelfstandig kunnen wonen?

1.4 Over wie gaat de woonzorgvisie?

In het rijksprogramma *Een thuis voor iedereen* en de (reeds gepubliceerde, maar nog niet aangenomen) *Wet versterking regie op de volkshuisvesting* wordt een aantal aandachtsgroepen benoemd voor gemeenten. In de woonzorgvisie beperken wij ons tot de doelgroepen met een zorg of ondersteuningsvraag, te weten:

- Ouderen (65+)
- Mensen met lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid
- Mantelzorgers- en ontvangers
- Uitstromers uit instellingen (maatschappelijke opvang, beschermd wonen GGZ, Jeugdzorg)
- (Dreigend) dakloze mensen

De volgende aandachtsgroepen komen niet aan bod in de woonzorgvisie, omdat het geen 'zorgdoelgroepen' betreft.

- Statushouders
- Arbeidsmigranten
- Woonwagengebouwen
- Studenten

Voor een deel van deze groepen loopt een apart beleidstraject, al dan niet op regionaal niveau. Een deel van deze groepen doet een beroep op de (schaarse) sociale woningvoorraad. Daar is rekening mee gehouden in regionale afspraken zoals de Woondeal SBRT. In regionaal verband maken we afspraken over een eerlijke verdeling van de huisvestingsopgave voor alle aandachtsgroepen (ook wel 'fair share' genoemd). De verwachting is dat eind 2024 een aangescherpte analyse verschijnt.

1.5 Verhouding tot bestaand beleid

Deze woonzorgvisie bouwt niet alleen voort op bestaande landelijke en regionale beleidskaders, maar ook op bestaand gemeentelijk beleid. Belangrijke pijlers zijn de Woonvisie 2020 - 2030 van onze gemeente en het addendum op de woonvisie, dat in 2023 is vastgesteld. Hierin staan de woningbouwambities van onze gemeente geformuleerd. Ook het Koersdocument sociaal domein 2017, met de hoofdlijnen 'vanuit eigen kracht'; 'dichtbij'; 'samen' en 'voorkomen' komen nadrukkelijk terug in deze visie. Deze woonzorgvisie vervangt het hoofdstuk 'Wonen met zorg' uit de Woonvisie 2020 - 2030.

1.6 Samenwerking en de rol van de gemeente

Deze woonzorgvisie is gebaseerd op de regionale woonzorganalyse van In.Fact.Research (2022) en op bestaand beleid rondom wonen en zorg. Om een woonzorgvisie te maken die aansluit bij wat onze inwoners nodig hebben, en die herkend en uitgedragen wordt door de partijen met wie de gemeente samenwerkt, hebben we de samenleving betrokken bij het proces. We spraken met vertegenwoordigers van dorpscoöperaties en het Seniorennetwerk om te horen wat hun belangrijkste prioriteiten zijn op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Ook samenwerkingspartners als Leystromen en zorg- en welzijnsinstellingen als Amarant, Siem en ContourDeTwern werden gehoord. Daar-naast hoorden we wat er leeft onder inwoners op de bijeenkomsten georganiseerd door het Seniorennetwerk. Via de online tool Swipocratie vroegen we inwoners wat zij belangrijk vinden op het gebied van wonen en zorg. Er is een avond georganiseerd waar we in gesprek gingen met inwoners die zelf woonzorginitiatieven, zoals een collectieve woonvorm voor ouderen, willen opzetten. De gemeenteraad heeft kaders meegegeven tijdens een commissievergadering bij de totstandkoming van de woonzorgvisie.

Deze betrokkenheid willen we graag vasthouden wanneer we de geformuleerde ambities gaan uitvoeren: zie daarvoor het uitvoerings-programma behorende bij deze woonzorgvisie. Dat betekent dat we als gemeente onze verbindende rol willen pakken en de samenwerking met en tussen zorg-, welzijns- en inwonersorganisaties en de woningcorporatie willen versterken waar nodig. Daar hebben we al de eerste stappen in gezet door gezamenlijke afspraken te maken in het kader van het Gezond en actief leven-akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Op het gebied van woningbouw zijn wij ervan overtuigd dat een sterkere regierol van de gemeente nodig is om ervoor te zorgen dat er meer passende woningen worden gebouwd voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Daarnaast zien we ook een rol voor onszelf in het faciliteren van goede initiatieven van inwoners – of het nu gaat om woningbouw, of ‘zachtere’ zaken als omzien naar elkaar.

Deze ambities tot uitvoering brengen, vraagt niet alleen iets van onze samen-werkingspartners en inwoners, maar ook van de gemeente zelf. De haalbaar-heid van onze ambities en daarbij horende uitvoeringsmaatregelen zijn getoetst in een interne reality check: zie hoofdstuk 5 voor een nadere toelichting en bijlage 2 voor een beknopte versie van het resultaat.

1.7 Hoofdambitie en thema's

Voor de komende jaren stellen wij ons als doel om te werken aan de volgende ambitie:

In onze gemeente is het prettig wonen, ook wanneer je ouder wordt en/of een zorg- of ondersteuningsvraag hebt of krijgt. Er is voldoende aanbod dat aansluit bij de wensen en behoeften van mensen met een (toekomstige) zorg- of ondersteuningsvraag. Het uitgangspunt daarbij is eigen kracht: als mensen geen hulp nodig hebben, hoeft de gemeente niet bij te springen. Wel vinden we het belangrijk om de omstandigheden te bieden waardoor mensen langer zelfstandig kunnen functioneren, bij voorkeur in hun vertrouwde omgeving. Daarom zetten we in op ontmoeting, preventie en het faciliteren van mantelzorg. Als het niet meer zelf (of samen) gaat, willen we ervoor zorgen dat mensen in onze gemeente de professionele zorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. We geloven in de kracht van samen leven, samen zorgen en samen werken: daarom vinden we goede samenwerking met zowel inwoners als professionele partijen erg belangrijk. We werken nauwer samen met de regio: we kunnen en willen de opgaven die er liggen niet in ons eentje het hoofd bieden, en pakken ook onze verantwoordelijkheid met betrekking tot opgaven die in de regio spelen.

Om dit te realiseren en beleidsdoelen nader uit te diepen, werken we in deze visie de volgende drie thema's uit:

1. Samenredzaamheid en eigen kracht.
2. Passend wonen voor ouderen en mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag.
3. Betaalbare en effectieve zorg en ondersteuning.

De ambities die bij deze thema's horen, vindt u terug in de volgende hoofdstukken. De noodzakelijke randvoorwaarden voor de uitvoering zijn onder-gebracht in de uitvoeringsparagraaf- (hoofdstuk 5). Een uitgewerkte begrippen- en afkortingenlijst vindt u in bijlage 1. Een aanzet voor het uitvoeringsprogramma in bijlage 2.

2 Samenredzaamheid en eigen kracht

2.1 Wat zien we?

Een veranderende bevolkingssamenstelling

Gemiddeld gezien gaat het goed met de inwoners van de gemeente Hilvarenbeek. Mensen in onze gemeente hebben een gemiddeld hogere sociaaleconomische status dan in andere delen van het land en zijn ook relatief zelfredzamer dan gemiddeld. Dat is fijn. Maar het betekent niet dat het met iedere

inwoner van onze gemeente goed gaat. Sommige mensen hebben nu al moeite mee te komen, of zijn eenzaam. In de toekomst zal de groep waarvoor dit geldt naar verwachting groeien, door een aantal ontwikkelingen. Allereerst vanwege de toenemende vergrijzing. Ten tweede omdat de verwachting is dat wij de komende jaren meer kwetsbare mensen gaan huisvesten vanuit de regio. Dit met het oog op de wijzigingen in urgente doelgroepen¹ en een groei in de huisvestingsopdracht vanuit de Matchings-tafel. Ten slotte worden huis-houdens steeds kleiner. Ook dit maakt dat we anders moeten kijken naar passend wonen in onze gemeente.

Toenemende vergrijzing

De bevolking van onze gemeente is ouder dan gemiddeld in de regio. In 2021 was zo'n 10% van de bevolking ouder dan 75 jaar. Mensen tussen de twintig en veertig jaar zijn er juist minder dan gemiddeld. In de komende jaren groeit de groep mensen die ouder is dan 65, terwijl het aantal inwoners jonger dan 65 afneemt. Wanneer mensen ouder worden, neemt de kans dat ze zorg of ondersteuning nodig hebben toe. Daarmee worden ze afhankelijker van formele en informele zorg. Ook neemt door de vergrijzing de behoefte aan levensloop-geschiedte woningen of woonvormen met zorg toe. We zien dat passende woon-vormen niet in overvloed beschikbaar zijn, en dat de groep potentiële mantel-zorgers kleiner wordt.

Mensen met een beperking

In 2021 wonen er zo'n 120 mensen in onze gemeente met een Wlz-indicatie vanwege een verstandelijke handicap (VG). 20 mensen hebben een Wlz-indicatie vanwege een lichamelijke handicap (LG). Ook wonen er zo'n 750 mensen met een lichte verstandelijke beperking in de gemeente Hilvarenbeek.² De verwachting is dat deze aantallen min of meer stabiel blijven tot en met 2040. Wel wordt ook deze groep mensen ouder, waardoor hun woningen ook in toenemende mate aangepast moeten worden aan ouderdomsgebreken.

Mensen die uitstromen uit intramurale instellingen: de Matchingstafel

In Hart van Brabant zijn regionale afspraken gemaakt over het huisvesten van mensen die uitstromen uit intramurale instellingen zoals beschermd wonen, maatschappelijke opvang en de jeugdzorg. Iedere gemeente krijgt vanuit de zogenaamde Matchingstafel een huisvestingsopgave om uitstromers te plaatsen. De regio Hart van Brabant is voornemens om deze huisvestings-opgave in de komende jaren evenrediger te verspreiden over de gemeenten. Voor de gemeente Hilvarenbeek betekent dit dat de opgave groter wordt: deze stijgt stapsgewijs naar 5 woningen in 2026. Voor de periode 2022 - 2026 gaat het in totaal over ongeveer 15 sociale huurwoningen in de gemeente Hilvarenbeek. Onze sociale huurvoorraad in onze gemeente is relatief klein en de mutatiegraad bij sociale huurwoningen erg laag. Dit maakt dat hier een flinke huisvestingsopgave ligt.

Dak- en thuisloze mensen

Samen met de regio Hart van Brabant laten wij onderzoek uitvoeren om de groep (dreigend) dak- en thuislozen goed in kaart te brengen (de ETHOS-telling). De resultaten hiervan worden verwacht in het najaar van 2024. De definitie die bij deze telling gehanteerd wordt, is ruimer dan de definitie die we in het verleden hanteerden; daarom houden we er rekening mee dat deze groep groter is dan in het verleden gedacht. Zo worden bijvoorbeeld ook mensen die wonen op een vakantiepark of langdurig verblijven bij bekenden meegeteld als dak- of thuisloos.

Een goede sociale basis

Bij het langer zelfstandig wonen is een passende woning van groot belang. Wat een passende woning inhoudt, verschilt per inwoner. Nieuwe (al dan niet levensloopgeschikte en/of geclusterde) woningen realiseren voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag is echter niet de enige oplossing. Een goede sociale basis, een stevig sociaal netwerk en omzien naar elkaar is minstens zo belangrijk. We zien immers veel zorgzame gemeenschappen in onze gemeente.

Wat is 'de sociale basis'?

Het begrip 'sociale basis' slaat op het geheel aan vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen, die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen. Het versterken van de sociale basis gaat over het omzien naar elkaar in de wijken, buurten en dorpen. Maar ook over het autonoom kunnen lei-

1) Ingegeven vanuit de Wet versterking regie op de volkshuisvesting en afgesproken in de regionale Woonzorgvisie Hart van Brabant (2024).

2) Bron: Woonzorganalyse Hart van Brabant In.Fact.Research.

den van het leven met eigen regie en een netwerk vanuit die basis.’ – Gezond en actief leven akkoord (GALA).

In onze gemeente kunnen mensen heel veel zelf. Er is veel eigen kracht onder bewoners: er zijn relatief veel inwoners georganiseerd in platforms en dorps-coöperaties en zij zijn ten dele ook geprofessionaliseerd. Er zijn een aantal initiatieven in onze gemeente die bijdragen aan het zorgen voor elkaar, zoals wijkcirkel De Schutsboom. Daarbovenop wordt er een groot gevoel van sociale cohesie ervaren, en ligt de eenzaamheid onder ouderen relatief laag³. Wel horen we dat die sociale cohesie het grootst is in de kleinere kernen; in de kern Hilvarenbeek is dit gevoel van gemeenschap niet altijd vanzelfsprekend.

Eigen kracht is voor ons een belangrijk uitgangspunt, maar we zien ook dat niet alles vanzelf gaat. Gemeenschapszin kan niet van bovenop opgelegd worden, maar het is wel mogelijk om randvoorwaarden voor gemeenschapszin te creëren. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er voldoende plekken zijn waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten (zowel binnen als buiten) en te zorgen voor een goede mix van woningtypen in de wijk. Dit zorgt voor variatie in bewoners-samenstelling, zodat mensen van verschillende leeftijden en achtergronden elkaar tegenkomen.

Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn wij al aan de slag gegaan met een aantal onderwerpen die belangrijk zijn om de sociale basis te versterken; te denken valt aan acties en inventarisaties rondom een toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte, wijkcirkels en het tegengaan van eenzaamheid.

Mantelzorgers- en ontvangers

Mantelzorgers spelen een belangrijke rol bij het langer thuis wonen van mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Het belang van mantelzorg neemt in de toekomst verder toe door de personeelstekorten in de zorg. Tegelijkertijd zien we dat door de vergrijzing de hoeveelheid potentiële mantelzorgers ten opzichte van de hoeveelheid zorgvragers de komende jaren afneemt. Dat maakt het des te belangrijker om mantelzorgers goed te ondersteunen, om te voorkomen dat zij overbelast raken.

Soms is het voor het kunnen bieden of ontvangen van mantelzorg nodig om te verhuizen naar een woning dicht bij degene die mantelzorg biedt of ontvangt. In gemeente Hilvarenbeek is het op dit moment niet mogelijk om op basis hiervan urgentie te krijgen voor een sociale huurwoning. Ook is er geen aanbod voor tijdelijke zorg of respijtzorg in onze gemeente, waar mantelzorgers mee ontlast kunnen worden. Wel is er beleid voor mantelzorgwoningen in onze gemeente, waar ook gebruik van wordt gemaakt door inwoners. Tijdens een bijeenkomst van het Seniorennetwerk zei zo’n 40% van de aanwezigen eventueel ruimte te hebben voor een mantelzorgwoning op het eigen erf.

Een prettige, groene en toegankelijke leefomgeving

Toegankelijke en dementievriendelijke openbare ruimte

Dat een steeds groter deel van onze inwoners ouder is dan 75 jaar stelt ook eisen aan de woonomgeving. Zeker voor mensen met een functiebeperking is het van belang dat de openbare ruimte goed toegankelijk is; dat zorgt ervoor dat ze (langer) zelfstandig kunnen functioneren. Op het moment van schrijven zijn er delen in onze gemeente waar de toegankelijkheid van de openbare ruimte te wensen over laat. Ouderen geven aan niet over straat te durven op bepaalde plekken in onze gemeente, uit angst te vallen. Het is van groot belang dat er veilige en begaanbare trottoirs zijn en dat routes naar belangrijke voorzieningen goed begaanbaar zijn. Straten, parken en gebouwen zijn pas echt openbaar als iedereen er gebruik van kan maken. Dus ook mensen in een rolstoel, mensen die slecht ter been zijn of sneller moe zijn dan anderen, mensen met kinderwagens, rollators, koffers of boodschappenwagentjes. Voor mensen met een visuele beperking (problemen met zien) zijn specifieke aanpassingen nodig, zoals gidslijnen en rateltickers.

Als gevolg van de vergrijzing neemt niet alleen het aantal mensen met fysieke beperkingen de komende jaren toe, maar ook het aantal mensen met dementie. Voldoende beweging is juist voor hen van groot belang om het dementeringsproces te vertragen, de motoriek te stimuleren en sociaal contact te verbeteren. Mensen met dementie hebben behoefte aan een plek die veilig, vertrouwd en herkenbaar is. Herkenbare looproutes kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Daarnaast bevordert voldoende groen en natuur in de omgeving de gezondheid. Geclusterde woonvormen voor mensen met een zorgvraag hoeft daarmee niet altijd binnen de bebouwde kom gerealiseerd te worden.

Ontmoeting in de openbare ruimte

Vanuit het oogpunt van preventie van zorg en de positieve gezondheids-benadering is het van belang dat de openbare ruimte uitnodigt tot bewegen en tot ontmoeten. Dat betekent onder meer dat er vol-

3) Bron: Regiobeeld Midden-Brabant; Gezond en gelukkig ouder worden in de gemeente Hilvarenbeek (2022).

doende bankjes moeten zijn om uit te rusten, liefst op schaduwrijke plekken om hittestress te voorkomen. Volgens het Regiobeeld dat is opgesteld in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) scoort de gemeente Hilvarenbeek binnen de regio Midden-Brabant matig het gaat om een beweegvriendelijke leefomgeving.

Bereikbaarheid van voorzieningen

Meer ouderen betekent ook dat een steeds groter deel van de inwoners niet meer zelf autorijdt of kan fietsen. Dat betekent dat aandacht nodig is voor alternatieve vormen van vervoer. Dat geldt zeker in de kleinere kernen, waar voorzieningen en goed openbaar vervoer niet altijd vanzelfsprekend zijn. Uit de inwonerspeiling blijkt ook dat een groot deel van mensen in onze gemeente in de buurt van voorzieningen wil wonen, maar een aanzienlijk deel ook niet. Deze laatste groep woont overwegend in de kleinere kernen.

2.2 Onze ambities voor meer samenredzaamheid en eigen kracht

Versterken sociale basis

We streven ernaar dat inwoners elkaar kennen en naar elkaar omzien. We streven naar gemengde buurten en kernen in onze gemeente (met een gezonde mix van leeftijden).

Ruimte voor ontmoeting nabij

Onze gemeente stimuleert het toevoegen van ontmoetingsruimten in geclusterde woonvormen (voor zover deze een functie vervullen voor de buurt). Daarbij hebben we oog voor ontmoetingsplekken in gebouwen, en een goed toegankelijke openbare ruimte.

Mantelzorgers optimaal ondersteunen

We streven naar een verbetering van ons beleid rondom (pre)mantelzorg-woningen en naar uitbreiding van het aanbod voor tijdelijk verblijf/respijtzorg, eventueel in geclusterde woonvormen.

2.3 Hoe we toewerken naar meer samen-redzaamheid en eigen kracht

Bij het vormgeven van ons beleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Omzien naar elkaar is van groot belang voor prettige gemeenschappen en het mogelijk maken van langer zelfstandig thuis wonen. De hervorming van de sociale basis is zowel lokaal als (sub)regionaal een opgave die prioriteit heeft. Ook de ontwikkelingen rondom wonen en zorg geven aanleiding tot het hervormen en versterken van de sociale basis en informele zorg.
- Veel van onze inwoners kunnen en willen veel voor elkaar doen, als vrij-williger, als mantelzorger of gewoon als goede buur. Dit uit zich onder andere in dorpscoöperaties en voorzorgcirkels. Deze gemeenschapszin is een grote kracht in onze gemeente. Hier zijn we trots op. Om deze gemeenschapszin verder te bevorderen zetten we in op ontmoeting en bereikbaarheid van voorzieningen.
- Onze gemeente wil inwoners met initiatieven niet voor de voeten lopen, maar helpen waar nodig. Wij willen inwoners ondersteunen om zelf initiatieven te ontplooien die het gemeenschapsgevoel versterken, de positieve gezondheid van inwoners stimuleren en hen bewust maken van de mogelijkheden die zij zélf hebben om hun welzijn te vergroten.
- We willen geclusterde woonvormen realiseren in alle kernen, zodat mensen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen en naar elkaar om kunnen zien. We benutten hiervoor primair de ruimte in de kernen en aan de rand van kernen, maar bieden ook ruimte aan goede initiatieven in het buitengebied die bijdragen aan de uitgangspunten uit deze visie. Dit doen we binnen de mogelijkheden die de provincie ons biedt.
- We bieden ook ruimte in het bouwprogramma voor nieuw aanbod voor 'gemengd wonen' voor een mix van verschillende doelgroepen, waar zorgvragers en niet-zorgvragers door elkaar wonen en met elkaar afspreken voor elkaar klaar te staan. In deze woonvormen staat weder-kerigheid en gemeenschappelijkheid centraal.

In de komende jaren willen we de volgende zaken oppakken:

Om te stimuleren dat inwoners naar elkaar omzien zetten we in op de volgende maatregelen:

- Om de sociale basis te versterken onderzoeken we concepten als community building en sociale netwerkstrategie. Daarnaast willen we de samenwerking tussen de partijen die achter de voordeur komen versterken om eventuele problemen, die raken aan wonen en zorg, bij inwoners zo vroeg mogelijk te signaleren en aan te pakken.
- Met zorg- en welzijnsorganisaties, het Seniorennetwerk en Leystromen starten we een bewustwordingscampagne (zie ook hoofdstuk 2) over de impact van langer zelfstandig wonen op de samenleving en de noodzaak van het in grotere mate leunen op zelf-/samenredzaamheid.
- Eenzaamheid wordt een steeds groter probleem, ook in onze gemeente. We inventariseren de huidige aanpak en verbeteren deze samen met ketenpartners waar we kansen zien.

- De gemeente ondersteunt waar nodig inwonersinitiatieven die wederkerigheid centraal stellen, zoals voorzorgcirkels. We monitoren en evalueren de pilots die met het seniorennetwerk zijn opgezet. Als deze succesvol blijken, continueren we deze aanpak, eventueel in een aangepaste vorm.

Om ontmoeting en bereikbaarheid van voorzieningen te stimuleren zetten we in op de volgende maatregelen:

- We werken toe naar een groene, beweegvriendelijke, rolstoel-toegankelijke en dementievriendelijke openbare ruimte. In 2021 is er een inventarisatie gedaan van ontoegankelijke voetpaden in de gemeente. De komende jaren gaan we aan de slag de toegankelijkheid van deze voetpaden te verbeteren. We beginnen waar de urgentie het hoogst is: het centrum van Hilvarenbeek en gebieden rondom zorgvoorzieningen pakken we als eerste aan.
- We nemen normen over ontmoetingsruimten in 'geclusterde woon-vormen voor senioren' op in onze afwegingscriteria wonen-zorg. Binnen een straal van 500 meter dient plek te zijn voor ontmoeting.
- We staan open voor initiatieven voor vrijwilligersvervoer om de bereikbaarheid van voorzieningen (vanuit de kleine kernen) te verbeteren. Indien deze initiatieven zich aandienen werken we hier graag aan mee.

Om mantelzorgers te ondersteunen zetten we in op de volgende maatregel:

- We monitoren de behoefte aan uitbreiding van het aantal plekken voor tijdelijk verblijf (waaronder crisistaatsen en respijtzorg en specifiek structurele logeerszorg) in samenspraak met de ketenpartners. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld mantelzorgers ontlast worden. Hierbij maken we indien mogelijk gebruik van fondsen, beschikbaar gesteld via het IZA en het GALA.

3 Passend wonen met zorg in de gemeente Hilvarenbeek

3.1 Wat zien we?

Mismatch tussen vraag en aanbod wonen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte

Reguliere woningvoorraad

De druk op de reguliere woningmarkt is groot. Onze gemeente heeft in de *Woondeal* regionale afspraken gemaakt over de woningbouwopgave. Deze zijn verder geconcretiseerd in het *Addendum op de woonvisie*. In de periode tot en met 2024 voegt de gemeente Hilvarenbeek 435 woningen toe. In het Addendum op de woonvisie is opgenomen dat hiervan 36% huurwoningen betreft (30% sociale huur) en 64% koopwoningen. 15% van de totale nieuwbouw-opgave is gereserveerd voor levensloopgeschikte koopwoningen.

De woningvoorraad van onze gemeente bestaat voor het grootste gedeelte uit grondgebonden koopwoningen: 73%. 14% van de woningvoorraad in de gemeente is sociale huur. Dat is fors lager dan het landelijke gemiddelde. Deze woningen zijn van belang voor mensen met een lager inkomen, en nadrukkelijk ook voor de doelgroepen in deze woonzorgvisie.

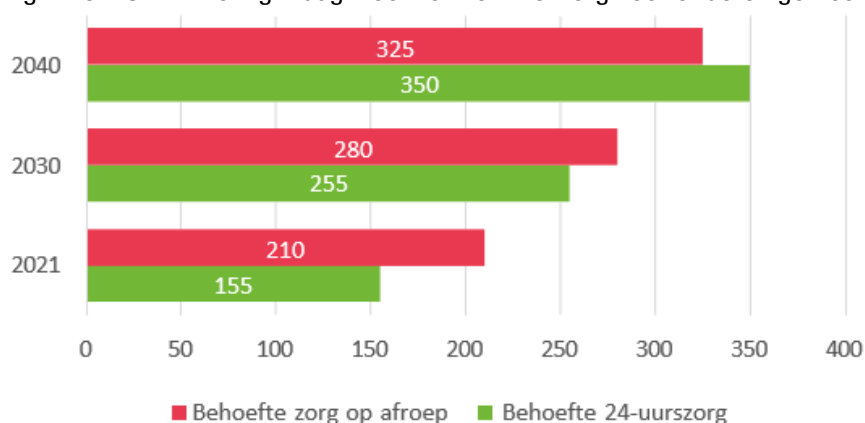
Het huidige rijksbeleid is erop gericht dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen vertrouwde omgeving. Hierdoor wordt het steeds belangrijker dat de woning waarin men woont ook daadwerkelijk geschikt is om te bewonen voor mensen met een fysieke beperking of een vorm van dementie. Een groot deel van de ouderen in de gemeente Hilvarenbeek woont in een reguliere woning: een eengezinswoning of appartement dat niet specifiek bedoeld is voor senioren. Een deel van de ouderen heeft hierbij al gekozen voor een (geclusterde) geschikte woning (die goed toegankelijk is voor mensen met een mobiliteits-beperking) of heeft de eigen woning dusdanig aangepast dat deze geschikt gemaakt is. Dat is echter geen grote groep. Van de huidige woningvoorraad is slechts 9% levensloopgeschikt. Wel is 85% van de woningen relatief eenvoudig levensloopgeschikt te maken. Met Leystromen zijn al afspraken gemaakt over het vergroten van de voorraad levensloopgeschikte woningen in de sociale huursector. De opgave tot het levensloopgeschikt maken van woningen is echter het grootst in de koopsector: daar wonen de meeste ouderen in gemeente Hilvarenbeek.

Het Seniorennetwerk heeft in april 2023 de voorkeuren van ouderen voor woonvormen in de gemeente gepeild. Daaruit blijkt dat naast grondgebonden levensloopgeschikte woningen met tuin, ook het gezamenlijke wonen (al dan niet in een hofjeswoning) en appartementen in trek zijn.

Woonvormen met zorg

We zien dat de vraag naar woonvormen met zorg stijgt in alle kernen van onze gemeente. Daar waar de vraag naar dergelijke woonvormen in 2021 nog geconcentreerd is in de kern Hilvarenbeek, wordt die vraag ook in de kleinere kernen aanzienlijk groter: de vraagdruk stijgt dus én raakt meer verspreid. Dit roept vragen op over welke voorzieningen en welke woonvormen er in welke kern beschikbaar dienen te zijn in de toekomst om het zelfstandig wonen te faciliteren en de zorg efficiënt vorm te geven.

Figuur 3.1 Ontwikkeling vraag woonvormen met zorg voor ouderen gemeente Hilvarenbeek

Bron: In.Fact.Research

In de gemeente Hilvarenbeek is op dit moment een beperkt aanbod aan geclusterde geschikte woningen met aanvullende diensten ('verzorgd wonen') voor senioren. Het gaat hierbij om zelfstandige woningen in een wooncomplex, waarbij de bewoners indien gewenst gebruik kunnen maken van zorgdiensten (verzorging en verpleging) en services vanuit een nabijgelegen woonzorgvoorziening of een zorgservicepunt. In een dergelijke woonvorm kunnen bewoners zorg ontvangen vanuit de Wmo, Zvw of Wlz (dit laatste via een extramurale indicatie: VPT/MPT/PGB). Een steeds kleiner deel van de ouderen met een zorgvraag komt terecht in een intramuraal woonzorgcentrum waar 24-uurszorg wordt geboden. Het rijksbeleid is erop gericht dat steeds meer mensen met een intensieve zorgvraag terecht komen in zorggeschikte woningen. Dit zijn woningen waar zorg en wonen financieel gescheiden zijn.

Het aandeel ouderen dat in de wijk woont met een Wlz-indicatie is fors aan het toenemen, mede door het rijksbeleid dat bepaalt dat er nagenoeg geen uitbreiding van het aantal verpleeghuisplaatsen meer plaats zal vinden (conform het principe 'thuis als het kan, zelf als het kan, digitaal als het kan'). Thebe signaleert dat dit voorheen zo'n 13% was, maar inmiddels is gestegen naar zo'n 20% tot 25%. Ouderenzorgorganisaties leveren dus steeds meer thuiszorg aan mensen die een Wlz-indicatie hebben. Daarbij neemt het aantal mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag toe. Alzheimer Nederland verwacht bijvoorbeeld dat in de gemeente Hilvarenbeek het aantal mensen met dementie zal groeien van 290 in 2020 naar ongeveer 600 in het jaar 2040. Een groot deel van deze mensen woont nog zelfstandig, met meer of minder ondersteuning vanuit de Wmo of Zorgverzekeringswet (wijkverpleging).

Een deel van alle ouderen met een Wlz-indicatie woont in een reguliere woning, een deel in een geclusterde woning. In de regionale woonzorganalyse is geconstateerd dat de behoefte aan geclusterde woonvormen voor ouderen sterk zal gaan toenemen. De vraag naar verschillende woonvormen met zorg voor ouderen ontwikkelt zich sterk de komende jaren. De totale vraag naar woonvormen met zorg op afroep en 24-uurszorg was in 2021 365 (zie figuur 2.2). In 2040 is de vraag naar dergelijke woonvormen naar verwachting bijna verdubbeld, naar 675. Daarbij is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat er geen intramuraal zorgaanbod meer bij mag komen van de Rijks-overheid. De bedoeling is dat ook mensen met een zwaardere zorgvraag vaker zelfstandig blijven wonen, in een reguliere woning of geclusterde woonvorm. Om te zorgen dat ouderen met een zorg- of ondersteuningsvraag prettig kunnen blijven wonen is het van belang dat er voldoende levensloopgeschikte (nultreden)woningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen worden toegevoegd.⁴ De Rijksoverheid heeft een inschatting gemaakt over wat er per gemeente nodig is; deze cijfers staan in tabel 1. Deze aantallen worden in het kader van de regionale woonzorgvisie Hart van Brabant nog verder aangescherpt; dit volgt in de tweede helft van 2024.

Tabel 1 Opgave ouderenhuisvesting gemeente Hilvarenbeek tot en met 2030

Ouderenhuisvesting	Zorggeschikte woningen	Geclusterde woningen	Nultreden-woningen	Totaal
Opgave tot en met 2030	100	100	255	455

Bron: Rijksoverheid.

Tijdelijk verblijf en respijtzorg

4) Zie begrippenlijst voor de definities.

Op basis van landelijk beschikbare data voor Eerstelijns verblijf en Geriatrische Revalidatiezorg blijkt dat de vraag naar plekken voor eerstelijnsverblijf licht zal groeien in de regio; voor geriatrische revalidatiezorg is de verwachting dat de vraag stabiel blijft op circa 55 plekken. Uit de regionale woonzorg-analyse van In.Fact.Research blijkt dat het aanbod aan tijdelijk verblijf en respijtzorg in onze regio achterblijft bij de vraag. De vraag in een veel kleinere gemeente als Hilvarenbeek is beperkt, en zal naar onze inschatting vooral in de regio moeten worden opgepakt. De regio is in gesprek met het zorgkantoor en zorg-verzekeraars om te zorgen voor een passend aanbod.

Beperkt aanbod aan gespecialiseerde instellingen

Er wonen relatief weinig mensen met een Wlz-indicatie vanwege een verstandelijke of lichamelijke handicap in onze gemeente: het gaat om circa 120 mensen met een verstandelijke beperking (VG) en 20 mensen met een lichamelijke beperking (LG). Overige doelgroepen komen voor zover bekend niet voor. Dit is deels verklaarbaar vanwege het gebrek aan gespecialiseerde instellingen.

Het aandeel Wlz-indicaties voor verzorging en verpleging (VV) in onze gemeente ligt lager dan gemiddeld in de regio, ondanks sterkere vergrijzing. Deels is dit te verklaren uit de gemiddeld hoge sociaaleconomische status van inwoners in onze gemeente, deels kan het ook komen door een gebrek aan aanbod, waardoor mensen naar een andere gemeente moeten verhuizen bij een zware zorgvraag. Dit is deels terug te zien in de nu al forse wachtlijsten.

3.2 Onze ambities voor passend wonen met zorg in de gemeente Hilvarenbeek

Passende woonvormen met (en zonder)zorg

We zetten ons in voor het realiseren van voldoende woonvormen voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag in samenwerking met Leystromen, zorg-aanbieders en ontwikkelende partijen. Daarbij hebben we oog voor de verschillende woonbehoeften van mensen. We zetten ons in voor meer levensloopgeschikte woningen en voor geclusterde woonvormen in alle kernen, om langer zelfstandig wonen in de eigen kern mogelijk te maken. Woonvormen met zwaardere zorg, zoals 24-uurszorg, worden geclusterd in de grotere kernen.

Samen zorgen, wonen en leven in collectieve woonconcepten

We faciliteren het realiseren van collectieve woonconcepten waar verschillende mensen samenleven. Uitgangspunt in deze woonconcepten is wederkerigheid tussen bewoners, idealiter met meerdere generaties door elkaar heen.

Bewustwording woonsituatie bij ouderdom

Onze gemeente wil mensen bewust maken van de noodzaak om op tijd na te denken over hun woonsituatie wanneer zij ouder worden en tijdig actie te ondernemen indien nodig. Dit kan gaan over aanpassingen in de eigen woning, of over het nadenken over een andere woning die past bij de behoeften.

We staan open voor inwonersinitiatieven

Onze gemeente staat open voor initiatieven van inwoners die samen nieuwe woonvormen willen realiseren voor mensen met en zonder zorgvraag. Om te zorgen dat zoveel mogelijk initiatieven kans van slaan hebben, bieden we informatie en denken we mee.

3.3 Hoe we toewerken naar passend wonen met zorg in de gemeente Hilvarenbeek

Bij het vormgeven van ons beleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Ouder worden hoort bij het leven. Dat betekent dat bewoners in principe zelf verantwoordelijk zijn voor het op tijd nemen van maatregelen die bij deze nieuwe levensfase horen. Dat geldt dus ook voor woning-aanpassingen. Vanaf 1 januari 2026 gaan inwoners die voor woning-aanpassingen een beroep willen doen op de Wmo, een inkomens-afhankelijke bijdrage betalen in plaats van het abonnementstarief (conform landelijk beleid).
- We stimuleren doorstroming op de woningmarkt, omdat dit ervoor zorgt dat meer mensen kunnen wonen in een woning die past bij hun omstandigheden.
- We realiseren ons dat een groot deel van de ouderen het liefst blijft wonen in de huidige woning. In ons beleid sluiten we zo goed mogelijk aan bij wat inwoners zelf willen.
- Goede zorg is makkelijker te organiseren wanneer zorgvragers dicht bij elkaar wonen. Daarom willen we in de komende jaren 'geclusterde woningen voor senioren' toevoegen aan de voorraad.
- Bij het zoeken van geschikte locaties voor nieuwe geclusterde woonvormen voor senioren en woonvormen voor andere mensen met een zorgvraag houden we rekening met de verschillende wensen en behoeften van onze inwoners: een deel zal meer baat hebben bij het wonen in en rond een dorpscentrum, vlak bij voorzieningen, terwijl anderen juist baat hebben bij een rustige, groene omgeving.

- Bouwlocaties dicht bij voorzieningen zijn schaars. Om ervoor te zorgen dat er ook aanbod wordt toegevoegd voor mensen met een zorgvraag die dicht bij voorzieningen willen wonen, geven we op dergelijke locaties prioriteit aan het toevoegen van woningen voor senioren en andere groepen inwoners met een zorgvraag. Daarbij houden we rekening met een gezonde mix van leeftijdsgroepen en huishoudenstypen in een wijk.

De komende jaren willen we daarom inzetten op de volgende maatregelen:

- We gaan actief sturen op het toevoegen van voldoende levensloop-geschikte woningen, geclusterde woonvormen voor senioren en zorg-geschikte woningen:
 - Samen met Leystromen, zorgorganisaties en ontwikkelaars kijken we naar kansen en geschikte locaties voor het toevoegen van woon-vormen met zorg en geclusterde woonvormen. Daarbij houden we rekening met de verschillende wensen en behoeften van onze inwoners: een deel zal meer baat hebben bij het wonen in en rondom dorpscentra, vlakbij voorzieningen, en een deel zal meer baat hebben bij een rustige, groene omgeving.
 - We stellen eisen aan het aandeel levensloopgeschikte woningen in de nieuwbouw. In het Addendum op de Woonvisie is opgenomen dat 15% van de nieuwbouw moet bestaan uit levensloopgeschikte, betaalbare koopwoningen. We streven ernaar dat ook in de vrije sector huur en binnen het duurdere koopsegment levensloop-geschikte (al dan niet geclusterde) woningen gebouwd worden.
 - We maken afspraken met Leystromen over het vergroten van het aantal levensloopgeschikte woningen in de sociale huur. Bij nieuw-bouw van sociale huurwoningen is het uitgangspunt dat deze altijd levensloopgeschikt zijn, of eenvoudig levensloopgeschikt te maken.
 - We stellen afwegingscriteria voor nieuwbouwinitiatieven wonen met zorg op. Zo zorgen we dat er woonvormen in onze gemeente worden toegevoegd op geschikte locaties, die aansluiten bij de vraag van inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag. In het kader nemen we kwalitatieve wensen en eisen op (onder andere toegankelijkheid, mogelijkheden voor ontmoeten, geschiktheid locatie). We bouwen hierbij voort op het kader dat in Regio Hart van Brabant wordt uitgewerkt.
 - Als er mogelijkheden zijn voor nieuwbouw, herontwikkeling of trans-formatie op een locatie dicht bij een woonvoorziening waar 24-uurs-zorg wordt geboden, dan gaan we eerst in gesprek met Leystromen en zorgorganisaties om te kijken naar de mogelijkheden om hier zorggeschikte woningen te realiseren (geschikt voor mensen met een Wlz-indicatie).
 - We evalueren ons beleid ten aanzien van (preventieve) mantel-zorgwoningen en verbeteren onze huidige regeling indien nodig.
 - We maken woningdelen en het splitsen van woningen en kavels gemakkelijker, ook in het buitengebied. Zo creëren we kansen voor het transformeren van grotere boerderijen naar (geclusterde) kleine, gelijkvloerse woningen. Hierbij houden we rekening met de kaders die de provincie Noord-Brabant heeft opgesteld en met een goede ruimtelijke ordening. Rondom woningdelen werken we samen met Leystromen.
 - We willen het eenvoudiger maken om nieuwbouwinitiatieven vanuit de samenleving die zijn gericht op ouderen of mensen met een zorg-vraag (collectieve woonvormen, bijvoorbeeld via collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)) te laten slagen. Daarbij zien we voor onszelf vooral een faciliterende rol: We zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente, heldere informatievoorziening over benodigde vergunningen en eisen die we stellen als een bestemmingplanwijziging nodig is. Waar mogelijk pakken we ook een verbindende rol, waarbij we initiatiefnemers, eigenaren van bouw-locaties en/of zorgaanbieders aan elkaar koppelen. Daarbij is het wel zo dat we geen makelaar zijn; het initiatief ligt bij de samenleving.
- Om doorstroming op de woningmarkt te bevorderen, ondernemen we de volgende activiteiten:
 - Met zorg- en welzijnsorganisaties, het Seniorennetwerk en Ley-stromen starten we met een bewustwordingscampagne gericht op senioren. De campagne is bedoeld om mensen tijdig te laten na-denken over hoe zij willen wonen op latere leeftijd. Er is aandacht voor de mogelijkheden voor aanpassingen die inwoners kunnen doen in hun woning om deze geschikt te maken om hier te blijven wonen als ze ouder worden, maar ook voor de mogelijkheden om te verhuizen, de organisatie van formele zorg/ondersteuning, informele zorg/-ondersteuning en domotica. De gemeente treedt hierin faciliterend op.
 - In de lopende prestatieafspraken met Leystromen zijn maatregelen opgenomen om de doorstroming op de woningmarkt te verbeteren. We gaan in gesprek met Leystromen over een eventuele uitbreiding van het pakket aan doorstroommaatregelen voor senioren.
- Om te zorgen dat er voldoende woningen zijn om aandachtsgroepen, statushouders en reguliere woningzoekenden met een lager inkomen te huisvesten, nemen we de volgende maatregelen:

- 30% van de nieuwbouwwoningen in de gemeente zijn sociale huur-woningen (conform Woondeal en het Addendum op de Woonvisie). Er worden daarmee minstens 110 sociale huurwoningen gerealiseerd tot en met 2026. Dit is vastgelegd in de prestatieafspraken met Ley-stromen. Daarbij hebben we extra aandacht voor woningen die geschikt zijn voor één- en tweepersoonshuishoudens, en woningen voor jongeren.
- We continueren de regionale samenwerking waar het gaat om het huisvesten van aandachts-groepen en pakken daarbij onze verantwoording, passend bij de schaal van onze gemeente. We continueren de Matchingstafel omdat we het belangrijk vinden dat aandachts-groepen op een evenredige en rechtvaardige manier gehuisvest worden in de regio Hart van Brabant
- In de Woondeal SBRT hebben wij toegezegd flexwoningen te realiseren voor bijvoorbeeld spoedzoekers, aandachtsgroepen en/of statushouders. Deze ambitie werken wij in samenwerking met Leystromen uit door middel van een locatieonderzoek. Bij flexwonen-projecten zetten we samen met Leystromen conform de prestatie-afspraken in op community building.
- We maken een huisvestingsverordening waarin de urgentie-categorieën uit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting worden opgenomen. Dit doen we in samenwerking met de regio Hart van Brabant.

Inhoudelijke uitgangspunten voor afwegingscriteria woonzorginitiatieven

De gemeente werkt afwegingscriteria uit voor nieuwe wooninitiatieven voor ouderen en andere groepen met een zorgvraag. Hierin nemen we kwalitatieve wensen en eisen op ten aanzien van toegankelijkheid, mogelijkheden voor ontmoeten, geschiktheid locatie, et cetera. We bouwen hierbij voort op het kader dat in Regio Hart van Brabant wordt opgesteld.

Hieronder volgt een aantal inhoudelijke uitgangspunten dat in de afwegings-criteria nader zal worden uitgewerkt.

Kwantitatieve kaders

- We sturen actief op het realiseren van voldoende levensloopgeschikte, geclusterde en zorggeschikte woningen voor senioren en andere zorgdoel-groepen, zoals afgesproken binnen regio Hart van Brabant. Dit betreft zowel huur- als koopwoningen.
- Woningbouwinitiatieven gericht op ouderen of mensen met een zorgvraag moeten passen binnen de kwantitatieve opgave zoals die wordt afgestemd binnen regio Hart van Brabant.
- Voor nieuwbouwwoningen in de sociale huur geldt in principe dat deze altijd levensloopgeschikt zijn, of eenvoudig levensloopgeschikt te maken (conform prestatieafspraken).
- In het Addendum op de Woonvisie staat dat van de nieuwbouwwoningen 15% een levensloopgeschikte, betaalbare koopwoning moet zijn. We streven ernaar dat ook in de vrije sector huur en binnen het duurdere koopsegment levensloopgeschikte (al dan niet geclusterde) woningen gebouwd worden.

Locaties

- De beoogde locatie moet aansluiten bij de wensen en behoeften van de doelgroep. De initiatiefnemer moet dit aannemelijk maken.
- Op locaties dicht bij voorzieningen (zoals winkels en (para-)medische voorzieningen) en 24-uurszorglocaties geven we voorrang aan initiatieven voor zorggeschikte/geclusterde woningen voor senioren (met ontmoetingsruimte in pandig of nabij).
- Op grond die we als gemeente in eigendom hebben, stellen we op locaties dicht bij voorzieningen (< 500 meter) als eis dat tenminste een deel van de woningen valt binnen de categorie 'geclusterd wonen voor senioren', 'zorggeschikte woningen' of 'woonvorm voor mensen met een beperking'. Op locaties op grond van derden gaan we met ontwikkelende partijen in gesprek over de wenselijkheid om dergelijke woonvormen te realiseren.
- Woonvormen voor mensen met een zwaardere zorgvraag clusteren we zoveel mogelijk rondom zorgvoorzieningen waar 24-uurszorg wordt geboden. Op deze manier creëren we woonzorgzones waar zorg efficiënt geleverd kan worden.

Overig

- Voor 'geclusterde woonvormen voor senioren' geldt dat er binnen een straal van 500 meter een plek dient te zijn voor ontmoeting.
- Woonconcepten waarin expliciet aandacht is voor wederkerigheid en onderlinge steun hebben een streepje voor.

4 Toekomstbestendige en efficiënte zorg

4.1 Wat zien we?

Creatiever en efficiënter (samen)werken

Personeelstekorten in de zorg, in combinatie met de vergrijzing, zorgen ervoor dat we in de toekomst onze zorginfrastructuur efficiënter moeten inrichten. In gemeente Hilvarenbeek werken zorgorganisatie al steeds meer samen, waar-onder de O3 partners; Farent, MEE en ContourdeTwern. Siem bestaat uit tien zorgpartijen⁵ die samenwerken op het gebied van de Wmo: ambulante begeleiding, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke opvang, beschermd wonen en ondersteuning bij verstandelijke en fysieke beperkingen. Ook Ley-stromen draagt zijn steentje bij door bijvoorbeeld vastgoed te verhuren aan zorgpartijen. Dit alles biedt een goede basis voor zorg en welzijn in onze gemeente. Wel zien we dat gemeente en de ketenpartners elkaar niet altijd (op tijd) weten te vinden.

Preventie en zorgtechnologie

Inzet van domotica en andere innovatie in de zorg kan helpen om de druk op de zorg te verlichten. Meer informatievoorziening is nodig rondom domotica. Zo geeft een deel van de ouderen in onze gemeente aan te twifelen of niet open te staan voor de inzet van zorgtechnologie, omdat ze daar onvoldoende bekend mee zijn⁶.

Welzijn en preventie

Een deel van de thuiswonende mensen met een zorgvraag is voor hun welzijn en geluismomenten aangewezen op hulp van anderen. Niet iedereen heeft een sterk sociaal netwerk, en niet iedereen is in staat om dat op eigen kracht op te bouwen. Ontmoetingsplekken zoals dorpshuizen maar ook accommodaties van verenigingen en sportclubs kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Daarnaast kan de inzet van professionele ouderenwerkers, in combinatie met vrijwilligers, ervoor zorgen dat signalen die wijzen op komende problemen, bijvoorbeeld op het gebied van eenzaamheid, zelfredzaamheid, zorg en ondersteuning eerder worden opgepakt. Hierdoor kan een beroep op zorg worden uitgesteld en soms zelfs voorkomen: 'een onsje welzijn scheelt een kilo zorg'. In de gemeente Hilvarenbeek is in iedere kern een dorpsondersteuner actief op het gebied van welzijn en preventie.

4.2 Onze ambities voor toekomstbestendige en efficiënte zorg

Samenwerking ketenpartners versterken

Om de zorg zo efficiënt mogelijk in te richten, versterken we de samenwerking met zorg- en welzijns-partijen in onze gemeente.

Zorgvragers dichterbij elkaar laten wonen

We zetten samen met onze ketenpartners in op woonzorgzones en geclusterde woonvormen, zodat zorgvragers dichterbij elkaar wonen. Op die manier kan zorg efficiënter geleverd worden. Wel bieden we ruimte voor initiatieven in het buitengebied indien deze passen bij de behoefte van de beoogde doelgroep en zorgverleners het bieden van zorg op de beoogde locaties haalbaar achten.

Inzet van zorgtechnologie bevorderen

We willen de inzet van zorgtechnologie bevorderen, omdat deze zorgverleners én mantelzorgers kan ontlasten. We zetten daarom in op informatie-voorziening aan inwoners. Daarnaast nemen we in de afwegingscriteria wonen-zorg aanpasbaarheid voor zorgtechnologie als aandachtspunt mee.

Langer zelfstandig wonen, ook in de kleine kernen

Ook in de kleine kernen met minder voorzieningen willen we mensen in staat stellen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. In samenwerking met de dorpscoöperaties en welzijnsorganisaties kijken we per kern wat hiervoor nodig is.

4.3 Hoe we toewerken naar toekomstbestendige en efficiënte zorg

Bij het vormgeven van ons beleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Goede zorg is makkelijker te organiseren wanneer zorgvragers dichterbij elkaar wonen. Daarom willen we in de komende jaren 'geclusterde woningen voor senioren' en 'geclusterde zorggeschikte woningen' toevoegen aan de voorraad (zie hoofdstuk 2).
- Goede zorg zal in toenemende mate afhankelijk zijn van goede samenwerking tussen ketenpartners.
- Zorgtechnologie en domotica kunnen een belangrijke rol spelen in het langer zelfstandig wonen van mensen met een zorgvraag.

5) Thebe, GGz Breburg, Prisma, Het Werkt, Traverse, Amarant, RIBW Brabant, ASVZ, impegno en Sterk Thuis.

6) Gezond en gelukkig ouder worden in de gemeente Hilvarenbeek (2021).

Hiertoe stellen wij de volgende maatregelen voor:

- Om de samenwerking met en tussen ketenpartners te versterken, organiseren we een periodiek overleg tussen gemeente, Leystromen en zorg- en welzijnsinstellingen.
- Samen met de ketenpartners onderzoeken we een meer efficiënte bundeling van zorgverlening waar mogelijk. Het gaat hierbij zowel om zorg die wordt geleverd vanuit de Wmo en jeugdwet, als om zorg vanuit de Zorgverzekeringswet (zoals wijkverpleging) en de Wet langdurige zorg. Aandachtspunt hierbij is het gezamenlijk organiseren van achterwacht buiten kantooruren.
- We maken in regionaal verband (IZA) afspraken met zorgaanbieders (waar-onder huisartsen), zorgverzekeraars en zorgkantoor over het organiseren van eerstelijns geriatrische zorg in de wijk (eventueel in regionaal verband).
- In de bewustwordingscampagne voor senioren kunnen de mogelijkheden van zorgtechnologie en domotica onder de aandacht worden gebracht.

5 Uitvoeringsparagraaf

Deze woonzorgvisie laat zien welke ambities wij als gemeente Hilvarenbeek hebben op het gebied van wonen, welzijn en zorg. De uitdagingen waar we voor staan zijn groot en talrijk. Dat betekent dat wij als gemeente een stevigere rol willen pakken om te zorgen dat we onze ambities – samen met onze keten-partners en inwoners – kunnen verwezenlijken.

5.1 Reality check

Onze ambities zijn groot; we stellen een flink aantal maatregelen voor. Door ze op te schrijven zijn ze echter nog niet uitgevoerd. Om te toetsen tot in hoeverre het haalbaar is om de voorgestelde maatregelen uit te voeren hebben we een reality check uitgevoerd. Dit hebben we gedaan langs de volgende criteria:

1. Wettelijke verplichting/regionale afspraak.
2. Lokaal speerpunt.
3. Dit doen we al en zijn we voornemens te continueren.
4. Dit pakken we op, maar kan later in de tijd.
5. Zwaartepunt inzet gemeente of andere partij.

Uit de reality check blijkt dat een groot deel van deze maatregelen binnen bestaande capaciteit of verantwoordelijkheden vallen, zie ook bijlage 2 voor het resultaat. Wel zien we dat er andere werkwijzen nodig zijn en is het nodig om niet alleen de externe samenwerking, maar ook de interne samenwerking tussen het fysieke en sociale domein te versterken. Daarnaast is er iemand nodig die programmaverantwoordelijke is voor wonen en zorg. Daarom stellen wij voor om een programmaverantwoordelijke aan te stellen (voor 0,6 fte); deze kan waar nodig extra taken oppakken en houdt toezicht op de uitvoering van de woonzorgvisie. Deze programmaverantwoordelijke stellen we in de eerste instantie aan voor één jaar en wordt bekostigd uit incidentele middelen. Indien het nodig blijkt kijken we gedurende 2024 naar de mogelijkheden om deze taak structureel te beleggen. De structurele randvoorwaarden daarvoor dienen nog te worden ingevuld.

De voorgestelde maatregelen worden nader uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Hierbij betrekken we ook onze samenwerkingspartners.

5.2 Factoren die van invloed zijn op het verwezenlijken van onze ambitie

We zien dat het kunnen waarmaken van onze ambities afhankelijk is van een hoop factoren, waar we voor een groot deel weinig tot geen invloed op hebben.

Economische omstandigheden

Allereerst beïnvloeden economische omstandigheden de realisatiekracht van ons en onze partners, bijvoorbeeld daar waar het gaat om de rentestand of bouwkosten. Dat beïnvloedt wat er gebouwd kan worden. Ook beïnvloeden economische omstandigheden wat onze inwoners kunnen betalen voor wonen en/of zorg.

Andere overheden en nieuwe wet- en regelgeving

Ten tweede zijn we afhankelijk van andere overheden en mogelijke nieuwe wet- en regelgeving. De kaders die de provincie Noord-Brabant en de Rijks-overheid stellen zijn van grote invloed op onze gemeentelijke verantwoordelijkheden en mogelijkheden. Daarnaast werken we nauwgezet samen met de regio Hart van Brabant als het gaat om wonen en zorg. We nemen samen verantwoordelijkheid in onze regionale woonzorgvisie. Dat betekent een wederzijdse verantwoordelijkheid naar onze regiogemeenten, en ook wederzijdse afhankelijkheid.

Samenwerking met partners

Als gemeente kunnen we best wat, maar ook heel veel dingen niet. Een gemeente bouwt zelf geen woningen en levert zelf geen zorg. Wel zijn we verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende woningen en de aanwezigheid van voldoende zorg. Daarom is goede samenwerking en gedeelde ambities met onze samenwerkingspartners en inwoners van groot belang. We doen een groot beroep op hen, en de transformatie in de zorg maakt dat we op een andere manier gaan (samen)werken. De bereidheid, middelen en mogelijkheden van onze partners en inwoners zijn dan ook cruciale factoren om mee te werken aan de realisatie van onze ambities. Hier ligt ook een link met grondposities; ruimte is schaars en wij hebben beschikbare grond lang niet altijd in ons bezit.

De belangrijkste partners zijn:

- Leystromen;
- Zorg- en welzijnspartijen (onder andere Thebe, ContourdeTwern, O3, Siem);
- Ontwikkelaars en bouwers;
- Dorpscoöperaties en bewonersplatforms (onder andere Senioren Net-werk);
- Bewoners en cliëntenraden.

De samenwerking met ontwikkelaars geven we projectmatig en per initiatief vorm. Met de overige partijen willen we samenwerkingsafspraken maken.

Inzet en rol van de gemeente

Op de laatste factor hebben we meer invloed: die betreft de inzet en de rol van onze gemeente. De rol van onze gemeente is in het verleden met name faciliterend geweest. Inwoners van onze gemeente zijn overwegend zelfredzaam en komen veelal met mooie initiatieven die we als gemeente omarmen. Met deze woonzorgvisie willen we echter meer de verschuiving maken richting een regisserende en kaderstellende rol. Het Rijk vraagt dit van ons. En we zien dat het nodig is om de juiste dingen te doen die passen bij de (toekomstige) behoeften en opgaven. We geven uiting aan deze rol door heldere kaders te stellen en door het samenbrengen en uitdagen van partijen, en het aanjagen van ontwikkelingen. Dit doen we met het geloof in de eigen kracht van onze inwoners - nog altijd fier overeind.

De inzet van onze gemeente en onze nieuwe rolopvatting is terug te zien in het instrumentarium, waar we in deze visie een voorzet voor doen en die we in ons uitvoeringsprogramma verder uitwerken. Succesvolle inzet van dit instrumentarium is afhankelijk van voldoende capaciteit binnen onze gemeentelijke organisatie. De verwezenlijking van onze ambities vraagt meer menskracht. Het vraagt ook om duidelijke rolverdeling en verantwoordelijkheden.

Bijlage 1: Begrippenlijst

- BW (Beschermd Wonen): woonvorm met zorg voor mensen met psychische problemen
- PGB: Persoonsgebonden budget
- MO: Maatschappelijke Opvang (voor mensen die dak- of thuisloos zijn)
- VG: Mensen met een verstandelijke beperking
- Wlz: Wet langdurige zorg
- VPT/MPT: Volledig Pakket Thuis en Modulair Pakket Thuis (verzilverings-vormen in de Wlz)
- Ketenpartners: Gemeente, corporaties, zorg- en welzijnspartners, ontwikkelaars en het zorgkantoor
- Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning
- Geclusterd wonen voor senioren: woonvorm met zelfstandige, levens-loopgeschikte woningen in een complex bedoeld voor senioren. In het complex (of in de directe nabijheid) is een mogelijkheid voor ontmoeten.
- Geclusterd wonen andere doelgroepen: Geclusterde appartementen of groepswoningen, met 24-uurs aanwezige of oproepbare begeleiding.
- Levensloopgeschikte woning: Een 'levensloopgeschikte woning' is een woning die goed toegankelijk is voor mensen met een mobiliteits-beperking. De voordeur is te bereiken zonder traplopen en de belangrijkste vertrekken (woonkamer, keuken, toilet, badkamer en één slaapkamer) zijn bereikbaar zonder gebruik te hoeven maken van een trap. Nultreden-woningen vallen hier ook onder; dit is een term die het Rijk hanteert.
- Rollatorgeschikte woning: Een woning die zowel intern als extern toegankelijk is met een rollator (brede deuren, geen drempels).
- Rolstoelgeschikte woning: Een woning die zowel intern als extern toegankelijk is met een rolstoel (brede deuren, geen drempels, minimale draaicirkel in vertrekken).
- Woonzorgzone: Zones rondom zorgvoorzieningen waar de nadruk ligt op levensloopgeschikte-, geclusterde-, en andere woonvormen met zorg.
- Zorggeschikte woning: woningen die geschikt en bedoeld zijn voor het verlenen van intensieve zorg voor mensen met een Wlz-indicatie, die in de huidige situatie vaak naar een verpleeghuis gaan. Zorggeschikte woningen zijn rolstoelgeschikt en bij de bouw wordt rekening gehouden met dementievriendelijk bouwen. Er is een ontmoetingsruimte en er zijn ruimere kamers en bredere gangen en deuren, zodat zorgverleners voldoende ruimte hebben om ook zorg te verlenen in de bad- en slaap-kamer.
- Zvw: Zorgverzekeringswet.

Bijlage 2: Aanzet voor uitvoeringsprogramma

#	Uitvoeringsmaatregel	Hfdst	Speerpunt gemeente	Wettelijke verplichting/ regio-afpraak	Continuëren	Later oppakken	Rol gemeente
1	We gaan actief sturen op het toevoegen van voldoende levensloopgeschikte woningen, geclusterde woonvormen voor senioren en zorggeschikte woningen.	3	x	x			Gemeente aan zet
2	We stellen eisen aan het aandeel levensloopgeschikte woningen in de betaalbare koopsector: 15% van de nieuwbouw in dit segment moet levensloopgeschikt zijn (conform Addendum op de Woonvisie).	3	x		x		Gemeente aan zet
3	We maken afspraken met Leystromen over het vergroten van het aantal levensloopgeschikte woningen in de sociale huur. Leystromen maakt zoveel mogelijk woningen in de bestaande voorraad levensloopgeschikt bij groot onderhoud en verkoopt levensloopgeschikte woningen zo min mogelijk (conform prestatieafspraken). Bij nieuwbouw van sociale huurwoningen is het uitgangspunt dat deze altijd levensloopgeschikt zijn, of eenvoudig levensloopgeschikt te maken (conform prestatieafspraken).	3	x		x		Samenwerken
4	We stellen afwegingscriteria voor nieuwbouwinitiatieven wonen met zorg op met kwalitatieve wensen en eisen (onder andere toegankelijkheid, mogelijkheden voor ontmoeten, geschiktheid locatie). We bouwen hierbij voort op het kader dat in Regio Hart van Brabant wordt uitgewerkt.	3	x				Gemeente aan zet
5	Samen met Leystromen, zorgorganisaties en ontwikkelaars kijken we naar kansen en geschikte locaties voor het toevoegen van woonvormen met zorg en geclusterde woonvormen.	3	x				Samenwerken
6	We maken woningdelen en het splitsen van woningen en kavels gemakkelijker, ook in het buitengebied. Zo creëren we kansen voor het transformeren van grotere boerderijen naar (geclusterde) appartementen. Hierbij houden we rekening met de kaders die de provincie Noord-Brabant heeft opgesteld en met een goede ruimtelijke ordening. Rondom woningdelen werken we samen met Leystromen.	3	x				Gemeente aan zet; samenwerken
7	We evalueren ons beleid ten aanzien van (preventieve) mantel-	3	x				Gemeente aan zet

	zorgwoningen en verbeteren onze huidige regeling indien nodig.						
8	Met zorg- en welzijnsorganisaties, het Seniorennetwerk en Leystromen starten we met een bewustwordingscampagne. De campagne is bedoeld om mensen tijdig te laten nadenken over hoe zij willen wonen op latere leeftijd en gaat in op de mogelijkheden voor woningaanpassingen v.s. verhuizen, de organisatie van formele zorg/ondersteuning, informele zorg/ondersteuning en domotica. De gemeente treedt hierin faciliterend op.	2, 3, 4	x				Samenwerken; faciliteren
9	In de prestatieafspraken zijn maatregelen opgenomen om de doorstroming op de woningmarkt te verbeteren. We gaan in gesprek met Leystromen over een eventuele uitbreiding van passend pakket aan doorstroommaatregelen voor senioren, zoals een verhuispremie of huurgewenningsbijdrage.	3	x		x		Samenwerken
10	We willen het eenvoudiger maken om nieuwbouwinitiatieven vanuit de samenleving die zijn gericht op ouderen of mensen met een zorgvraag (collectieve woonvormen, bijvoorbeeld via collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)) te laten slagen. Daarbij zien we voor onszelf vooral een faciliterende rol: We zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente, heldere informatievoorziening over benodigde vergunningen en eisen die we stellen als een bestemmingplanwijziging nodig is. We delen onze kennis over mogelijkheden voor subsidies op de gemeentelijke website.	3	x			x	Gemeente aan zet
11	Waar mogelijk pakken we ook een verbindende rol bij nieuwbouwinitiatieven vanuit de samenleving, waarbij we initiatiefnemers, eigenaren van bouwlocaties en/of zorgaanbieders aan elkaar koppelen. Daarbij is het wel zo dat we geen makelaar zijn; het initiatief ligt bij de samenleving.	3				x	Samenwerken
12	Om te zorgen dat onze woningvoorraad voldoende sociale huurwoningen heeft om aandachtsgroepen, statushouders en reguliere woningzoekenden met een lager inkomen te huisvesten zijn 30% van onze nieuwbouwwoningen sociale huurwoningen (conform Woondeal en het Addendum op de Woonvisie). Er worden daarmee minstens 110 sociale huurwoningen gerealiseerd tot en met 2026. Dit is vastgelegd in de prestatieafspraken met	3		x	x		Gemeente aan zet; samenwerken

	Leystromen. Daarbij hebben we extra aandacht voor woningen die geschikt zijn voor één- en tweepersoonshuishoudens, en woningen voor jongeren.						
13	We gaan door met regionale samenwerking waar het gaat om het huisvesten van aandachtsgroepen en pakken daarbij onze verantwoordelijkheid, passend bij de schaal van onze gemeente. We continueren de Matchingstafel omdat we het belangrijk vinden dat aandachtsgroepen op een evenredige en rechtvaardige manier gehuisvest worden in de regio Hart van Brabant.	3		x	x		Samenwerken
14	In de Woondeal SBRT hebben wij toegezegd flexwoningen te realiseren voor bijvoorbeeld spoedzoekers, aandachtsgroepen en/of statushouders. Deze ambitie werken wij in samenwerking met Leystromen uit door middel van een locatieonderzoek. Bij flexwonen-projecten zetten we samen met Leystromen conform de prestatieafspraken in op community building.	3		x			Gemeente aan zet; samenwerken
15	We maken een huisvestingsverordening waarin de urgentie-categorieën uit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting worden opgenomen. Dit doen we in samenwerking met de regio Hart van Brabant.	3		x			Gemeente aan zet; samenwerken
16	We monitoren de behoefte aan uitbreiding van het aantal plekken voor tijdelijk verblijf (waaronder crisisplaatsen en respijtzorg en specifiek structurele logeerszorg) in samenspraak met de ketenpartners. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld mantelzorgers ontlast worden. Hierbij maken we indien mogelijk gebruik van fondsen beschikbaar gesteld via het IZA en het GALA.	2				x	Gemeente aan zet
17	In 2021 is er een inventarisatie gedaan van ontoegankelijke voetpaden in de gemeente. De komende jaren gaan we aan de slag de toegankelijkheid van deze voetpaden te verbeteren. We beginnen waar de urgentie het hoogst is: het centrum van Hilvarenbeek en gebieden rondom zorgvoorzieningen pakken we als eerste aan.	2	x				Gemeente aan zet
18	Eenzaamheid wordt een steeds groter probleem, ook in onze gemeente. De gemeente inventariseert de huidige aanpak en verbetert deze samen met ketenpartners waar we kansen zien.	2, 4			x		Gemeente aan zet; samenwerken

19	De gemeente ondersteunt waar nodig inwonersinitiatieven die wederkerigheid centraal stellen, zoals zorgcirkels. We monitoren en evalueren de pilots die met het seniorennetwerk zijn opgezet. Als deze succesvol blijken, continueren we deze aanpak, eventueel in een aangepaste vorm.	2	x		x		Faciliteren
20	We staan open voor initiatieven voor vrijwilligersvervoer om de bereikbaarheid van voorzieningen (vanuit de kleine kernen) te verbeteren. Indien deze initiatieven zich aandienen werken we hier graag aan mee.	2				x	Faciliteren
21	Om de samenwerking met en tussen ketenpartners te versterken organiseren we een periodiek overleg tussen gemeente, Leystromen en zorg- en welzijnsinstellingen.	4	x				Gemeente aan zet; samenwerken
22	Samen met de ketenpartners onderzoeken we een meer efficiënte bundeling van zorgverlening waar mogelijk. Aandachtspunt hierbij is het gezamenlijk organiseren van achterwacht buiten kantooruren.	4			x	x	Samenwerken
23	We maken in regionaal verband (IZA) afspraken met zorgaanbieders (waaronder huisartsen), zorgverzekeraars en zorgkantoor over het organiseren van eerstelijns geriatrische zorg in de wijk (eventueel in regionaal verband).	4		x	x		Samenwerken
25	We onderzoeken, in lijn met andere ontwikkelingen binnen het sociaal domein, de mogelijkheden om de informele zorg en de sociale basis te versterken. Hierbij richten we ons op concepten als community building en sociale netwerkstrategie. Ook willen we de samenwerking tussen partijen die 'achter de voordeur' komen versterken om eventuele problemen bij inwoners, die raken aan wonen en zorg, zo vroeg mogelijk te signaleren en aan te pakken.	2, 4	x				Gemeente aan zet; samenwerken
26	We stellen een programmamaverantwoordelijke woonzorgvisie aan. Deze kan waar nodig extra taken oppakken en houdt toezicht op de uitvoering van de woonzorgvisie.	2, 3, 4	x				Gemeente aan zet